

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Hollolan asiantuntijajärjestelmässä

§ 46

Lausuntopyyntö Ehdotus uudeksi valmiuslaiksi; työryhmän mietintö

HOLDno-2026-78

Liitteet

1 Valmiuslain kokonaisuudistus; työryhmän mietintö

Valmiuslain tarkoituksena on poikkeusoloissa turvata väestön toimeentulo ja maan talouselämä, ylläpitää oikeusjärjestystä, perusoikeuksia ja ihmisoikeuksia sekä turvata valtakunnan alueellinen koskemattomuus ja itsenäisyys. Tämän tarkoituksen saavuttamiseksi poikkeusoloissa saatetaan tarvita viranomaisten poikkeuksellisia toimivaltuuksia. Valmiuslaissa säädetään normaalista poikkeavista toimivaltuuksista esimerkiksi perusoikeuksista poikkeamiseen, valtiontalouden hoitoon ja hallinnon järjestämiseen poikkeusoloissa.

Tavoitteet

Valmiuslain kokonaisuudistuksessa arvioidaan valmiuslain ajantasaisuus, toimivuus ja kehittämistarpeet sekä valmistellaan uudistuksen tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittavat säädösehdotukset. Uudistuksen tavoitteena on saattaa valmiuslaki vastaamaan nykyaikaista käsitystä yhteiskunnan kokonaisturvallisuudesta ja sitä uhkaavista tekijöistä.

Uudistuksella tavoitellaan nykyistä selkeämpää ja toimivampaa lainsäädäntöä. Valmiuslain tulee:

- mahdollistaa vakavien uhka- ja häiriötilanteiden tunnistaminen
- tarjota asianmukaiset ja riittävät toimivaltuudet poikkeustilanteiden hallitsemiseksi
- mahdollistaa oikea-aikaiset päätökset poikkeustilanteissa.

Tavoitteena on johdonmukainen, ajantasainen ja perustuslain kanssa sopusoinnussa oleva sääntelykokonaisuus.

Kokonaisuudistuksen valmistelua varten asetettiin syksyllä 2022 ministeriöiden ja tasavallan presidentin kanslian edustajista sekä oikeudellisista asiantuntijoista koostuva työryhmä sekä sen työtä seuraamaan ja tukemaan kansanedustajista koostuva parlamentaarinen seurantaryhmä. Työryhmä sai 30.6.2025 valmiiksi mietintönsä, joka sisältää ehdotuksen uudeksi valmiuslaiksi.

Työryhmän mietintöä arvioitiin syksyn 2025 aikana poliittisessa käsittelyssä, jossa sisäministeriö nosti esiin tarpeita uudelleenarvioida eräitä mietintöön sisältyviä ehdotuksia laajamittaiseen maahantuloon liittyen. Valtioneuvosto perusti ajalle 20.11.–18.12.2025 uuden työryhmän arvioimaan sisäministeriön esiin nostamia muutosehdotuksia. Kesällä toimikautensa päättäneen työryhmän mietintö toimii perustetun uuden työryhmän työn pohjana, eikä se arvioinut muita hankkeen jatkovalmisteluun liittyviä kysymyksiä.

Työryhmien ehdotus uudeksi valmiuslaiksi lähetettiin julkiselle lausuntokierrokselle, joka päättyi 27.2.2026. Hallituksen esitys uudeksi valmiuslaiksi on tarkoitus antaa eduskunnalle vuoden 2026 aikana.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Hollolan asiantuntijajärjestelmässä

Uudistuksen tavoitteena on saattaa valmiuslaki vastaamaan nykyaikaista käsitystä yhteiskunnan kokonaisturvallisuudesta ja sitä uhkaavista tekijöistä. Tavoitteena on johdonmukainen, ajantasainen ja perustuslain kanssa sopusoinnussa oleva sääntelykokonaisuus, joka tarjoaa edellytykset tehdä poikkeusolojen hallitsemiseksi oikea-aikaiset päätökset sekä sisältää asianmukaiset ja riittävät toimivaltuudet näiden päätösten toteuttamiseksi.

Työryhmän mietintö sisältää ehdotuksen uudeksi valmiuslaiksi, jolla kumottaisiin voimassa oleva samanniminen laki.

Esityksen rakenne uudeksi valmiuslaiksi:

I osa: Yleiset säännökset ja varautuminen

II osa: Poikkeusoloista päättäminen ja hallinnon erityisjärjestelyt

III osa: Poikkeusolojen lisätoimivaltuudet

Joitain huomioita kunnan näkökulmasta:

- Ehdotetussa laissa tarkoitetun varautumisvelvollisen tulisi täyttää sekä valmiuslaissa että toimialakohtaisessa lainsäädännössä mahdollisesti säädetty varautumista koskevat velvoitteet. Sääntelyllä on tarkoitus asettaa varautumiselle laadulliset vähimmäisvaatimukset, joita voitaisiin vastaisuudessakin täydentää muussa lainsäädännössä
- Varautumisvelvollisen (myös kunnat) on tässä luvussa säädettyin toimenpitein varmistettava lakiin perustuvien tehtäviensä mahdollisimman häiriötön hoitaminen kaikissa olosuhteissa. Varautumisvelvollisen on varauduttava myös tässä laissa säädettyjen toimivaltuuksien käyttöön.
- Edellytetään ajantasaista riskienarviointia ja toimintaympäristössä tapahtuvien muutosten jatkuvaa seurantaa
- Varautumisvelvollisen on laadittava ja ylläpidettävä ajantasaista valmiussuunnitelmaa lakiin perustuvien tehtäviensä hoitamista vakavasti vaarantavien häiriötilanteiden hallitsemiseksi ja poikkeusoloihin varautumiseksi. Varautumisvelvollisen on lisäksi ylläpidettävä toimintavalmiutta poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluun sekä tarvittaessa valmiusharjoituksilla ja muilla toimenpiteillä.
- Kukin ministeriö ohjaa ja valvoo varautumista hallinnonalallaan. Kukin ministeriö lisäksi yhteensovittaa varautumista toimialallaan tarvittavilta osin yhteistyössä muiden ministeriöiden sekä toimialansa yritysten ja muiden organisaatioiden kanssa.
- Poikkeusolojen määrittelyluetteloon ei ole esitetty muutoksia, mutta niihin liitetty lisämaininta: tilannetta voidaan pitää poikkeusoloina kuitenkin vain, jos sen hallinta vaatii yhden tai useamman III osassa säädetyn lisätoimivaltuuden käyttöönottoa
- Valtioneuvosto ohjaa ja yhteensovittaa poikkeusolojen hallintaa valtakunnallisella tasolla. Valtioneuvosto voi poikkeusoloissa ohjata alaisiaan viranomaisia sekä hyvinvointialueita ja kuntia siinä laajuudessa kuin se on poikkeusolojen hallinnan kannalta välttämätöntä
- Valtioneuvoston kanslia voi velvoittaa julkaisemaan tietyn sisältöisen viestin tai kieltää sellaisen julkaisemisen

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Hollolan asianhallintajärjestelmässä

- Valtuuston kokous voidaan painavista syistä pitää suljettuna
- Väestön suojaamiseksi 11 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa valtioneuvosto voi päätöksellään velvoittaa kunnan rakentamaan omistamalleen tai pelastusviranomaisen 74 §:n nojalla hallintaan ottamalle kiinteistölle tai maa-alueelle tilapäisiä väestönsuojia.
- Hyvinvointialue voi 68 §:n mukaisesti siirtyneen väestön tilapäistä majoittamista varten 11 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdissa tarkoitetuissa poikkeusoloissa päätöksellään velvoittaa huoneiston omistajan tai haltijan luovuttamaan huoneistonsa hyvinvointialueen hallintaan. Luovutusvelvollisuus ei koske vakituksessa asumiskäytössä olevaa huoneistoa.
- Hyvinvointialue voi 11 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa poikkeusoloissa 68 §:n mukaisesti siirtyneen väestön huollon järjestämiseksi päätöksellään velvoittaa yhteisön tai elinkeinonharjoittajan suorittamaan hyvinvointialueelle siirretyn väestön majoituksen, ruokahuollon ja muun huollon kannalta välttämättömiä palveluja
- Edellä 68 §:n 1 momentissa säädetyn valtioneuvoston asetuksen mukaisesti siirtyneen taikka 63 tai 65 §:n mukaisen oleskelukiellon piiriin kuuluvan henkilön tulee ilmoittaa siirtymisestään ja huollossaan olevan henkilön siirtymisestä sille kunnalle, johon on asettunut oleskelemaan. Ilmoituksen niistä henkilöistä, joiden siirtymisessä on otettava huomioon viranomaisen arvioon perustuvat henkilön tarvitsemat, määrättyllä alueella järjestettävät erityispalvelut, tekee henkilön palvelujen järjestämisestä siirtymishetkeen saakka vastuussa oleva taho. Kunnan tulee toimittaa sille ilmoitettujen henkilöiden yksilöintiä koskevat tiedot Digi- ja väestötietovirastolle. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin tietojen toimittamisesta Digi- ja väestötietovirastolle
- Hyvinvointialueen alueella sijaitsevilla kunnilla on velvollisuus osoittaa hyvinvointialueen käyttöön tehtävän hoitamiseksi tarpeellisia kiinteistöjä, henkilöstöresursseja, ruokahuollon palveluja ja välttämätöntä infrastruktuuria. Veloitteen toteuttamiseksi hyvinvointialueen on tarvittaessa perustettava evakuointikeskus tai evakuointikeskuksia Kunnan ja hyvinvointialueen on 69 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen perusteella järjestettävä niiden järjestämisvastuulle laissa säädetty palvelut siirtyneille henkilöille samoin perustein kuin kunnan ja hyvinvointialueen asukkaille.
- Hyvinvointialue, jonka alueelle on siirtynyt väestöä, on velvollinen järjestämään siirtyneelle väestölle sen tarvitseman hätämajoituksen ja ruokahuollon sekä muut kiireellisen ja välttämättömän huolenpidon edellyttämät palvelut. Hyvinvointialueen alueella sijaitsevilla kunnilla on velvollisuus osoittaa hyvinvointialueen käyttöön tehtävän hoitamiseksi tarpeellisia kiinteistöjä, henkilöstöresursseja, ruokahuollon palveluja ja välttämätöntä infrastruktuuria. Hyvinvointialueen ja kunnan on järjestettävä siirtyneelle väestölle niiden järjestämisvastuulla laissa säädetty palvelut samoin perustein kuin kunnan ja hyvinvointialueen asukkaille.
- Yleinen työvelvollisuus työvoimaviranomaisen määräyksestä
- Työvelvollinen voidaan määrätä tekemään myös epäitsenäisiä hallintotehtäviä, joihin ei sisälly julkisen vallan käyttöä
- Kulutushyödykkeiden riittävyyden turvaamisen osalta valtioneuvoston asetuksella määritellään rajoitettavat kulutushyödykkeet, joiden ostokiintiöt laskee lupa- ja valvontavirasto. Jos osto-oikeuksia ei ole mahdollista toimittaa sähköisesti tai postitse, kunnat toimittavat osto-oikeudet. Kunnat myöntävät

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Hollolan asiantuntijajärjestelmässä

hakemuksesta tietyille kuluttajaryhmille osoitetut ostokiintiöt siltä osin, kun niitä ei ole mahdollista jakaa väestötietojärjestelmän tietojen perusteella.

- Jos elinympäristön vakavien terveyshaittojen torjumisen vuoksi on välttämätöntä eikä toimenpiteillä vaaranneta muutoin väestön terveyttä, voidaan valtioneuvoston asetuksella säätää, että kunta voi luopua muista kuin talousveteen liittyvistä terveydensuojelulain mukaisista ilmoituksenvaraiseen toimintaan liittyvistä ilmoitusten käsittelystä ja valvonnasta tai muista kuin talousveteen liittyvien terveyshaittaepäilyjen selvittämisestä.
- Jos väestön siirtämisen, oleskelu- ja liikkumisrajoitusten tai ihmisten henkeä tai terveyttä uhkaavan vakavan vaaran vuoksi on välttämätöntä voidaan poikkeusoloissa valtioneuvoston asetuksella säätää opiskelu ja opetus toteutettavaksi etäopiskeluna ja etäopetuksena lukuun ottamatta perusopetuslaissa säädettyä esiopetusta ja varhaiskasvatusta mukaista toimintaa..
- Kunta, jonka alueella asuntokannan käyttöä säännöstellään, antaa mainituissa säännöksissä tarkoitetut toimenpiteet jonkin toimielimensä tehtäväksi tai asettaa erityisen toimielimen huolehtimaan niistä (asuntokannan säännöstelyviranomainen).
- Kunnat valvovat lämmön kulutukseen kohdistuvien säännöstelytoimenpiteiden noudattamista
- Kunta voi määrätä lämmön myyjän toteuttamaan, mikäli asiakas ei toteuta, lämmönsiirtimien ohjaukseen, säätölaitteisiin tai kiinteistön lämmönkäyttöön liittyvät säännöstelyn edellyttämät muutokset.
- Jos merkittävän vesihuoltolaitoksen toiminnan turvaamiseksi on välttämätöntä, voi vesihuoltolaitos olla velvollinen toimittamaan tai luovuttamaan vettä oman vedenjakelualueensa ulkopuolisen vedentarpeen tyydyttämiseksi ja luovuttamaan hallussa oleviaan vedenkäsittelyyn välttämättömiä kemikaaleja tai vedenkäsittelyyn välttämättömiä muita hyödykkeitä tai toimittamaan vedenjakelualueellaan vesikäymälän huuhteluun soveltuvaa vettä, jos talousvettä ei voida jakaa verkostossa.
- Kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen myöntää maataloutta koskevan ostoluvan
- Aloitus- tai jatkamislupa on myönnettävä välttämättömään rakentamiseen. Lupa on myönnettävä myös muulle rakentamishankkeelle, jolle työvoiman, koneiden ja rakennustuotteiden saannin varmistaminen 3 momentissa tarkoitettuun välttämättömään rakentamiseen toisin vaadi. Kunnan rakennustarkastaja voi peruuttaa myöntämänsä aloitus- ja jatkamisluvan, jos välttämätöntä rakentamista ei voida muutoin turvata. Aloitus- ja jatkamislupaa koskeva hakemus jätetään kunnan rakennusvalvonnalle. Kunnan rakennustarkastaja myöntää rakentamishankkeen aloitus- ja jatkamisluvan.
- Kunnan rakennustarkastaja myöntää rakennustuotteiden ostoluvan rakentamislain 38 §:n mukaisen rakennustuoteluettelon tai muutoin hakemuksesta ilmenevän tuotteiden määrää koskevan vaatimuksen perusteella hankkeen edellyttämässä laajuudessa.

Valmiuslainmuutos vaikuttaa siihen, että kunnan on läpikäytävä kunnan valmiussuunnitelmat ja varmistettava uusien velvoitteiden huomioon ottaminen.

Ehdotus

Esittelijä: Päivi Rahkonen, kunnanjohtaja

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Hollolan asiantuntijajärjestelmässä

Kunnanhallitus toteaa lausuntonaan koskien valmiuslain uudistamista ja työryhmän mietintö seuraavia huomiota ja huomioon otettavaa:

On huomioitava, että kunnilla on myös poikkeusoloissa lakisääteisten palvelujen järjestämisvelvollisuus, kuten merkittäviä henkilöstöresursseja vaativat varhaiskasvatus ja perusopetus. Näiden toimintojen tila- ja henkilöstötarpeet sekä aineet ja tarvikkeet, voivat olla resursseja, joiden osalta useammalla viranomaisella on samanaikaisia tarpeita. Evakuointikeskuspaikkoja kartoitettaessa myös alueella sijaitsevat yksityiskäytössä tai muiden viranomaisten käytössä olevat tilat tulisi myös ottaa huomioon. Henkilöstön osalta tulee ennakolta ottaa huomioon poikkeukset henkilöstömitoitusten ja -pätevyysien osalta. Useampi viranomainen ei voi varata samoja resursseja toimintoihinsa.

Evakuointitilanteissa kunnan tulee tarvittaessa perustaa rekisteri ilmoittautuneille. Jatkovalmistelussa tulisi arvioida, voitaisiinko ilmoittautuminen hoitaa lähtökohtaisesti keskitetyn sähköisen sovelluksen kautta.

Vastuiden rajapintaa tulee täsmentää myös järjestelykustannusten vastuutahon osalta. Erityisesti hyvinvointialueiden ja kuntien rajapinnassa on toimintoja, joiden osalta järjestämisvastuu on hyvinvointialueella, mutta kustannuksia varautumiseen liittyvistä hankinnoista on siirretty kunnille. Jos vastuurajapintaan ja kustannuksiin liittyvät korvaukset jätetään kuntien ja hyvinvointialueiden välillä sovittaviksi, syntyy epäyhtenäisiä malleja ja käytäntöjä.

Kunnille tulisi antaa oikeus etäopetuksen järjestämiseen myös normaaliajan vakavissa häiriötilanteissa, ei pelkästään valmiuslain voimassa ollessa.

Kunnille tulisi mahdollistaa laajemmin luopuminen vähäisemmistä velvoitteista (vert § 97) kriittisten tehtävien hoidon varmistamiseksi.

Ylikunnalliset toimintamallit asuntokannan sääntelyviranomaistoiminnassa tulee mahdollistaa. Asumisen järjestämistä koskevaa säännöstä tulee tarkentaa siten, että säännöstelyviranomaisen toimivaltaa voidaan soveltaa myös aktiivisesti majoitus- ja ravitsemustoimintaa harjoittavissa tiloissa kuten hotelleissa, hostelleissa ja vastaavissa majoitusiloissa.

Siltä osin, kun kunnille säännellään valvontavastuuta tai velvoitteita ottaa huomioon (mm. asuntokannan säännöstelyssä) terveydentila, tulee kunnille määrittää myös tätä koskeva tietojensaantioikeus.

Ostolupakäyttäjille tulee luoda yhtenäinen valtakunnallinen malli tai digitaalinen sovellus, jota voidaan hyödyntää kaikissa valmiuslain mukaisissa ostoluissa.

Päätös

Hyväksyttiin päätösesityksen mukaisesti.

Tiedoksi

lausuntopalvelu.fi

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Hollolan asianhallintajärjestelmässä

Päätös on viety nähtäväksi www.hollola.fi 18.2.2026

Otteen oikeaksi todistaa

Hollolan kunnan kirjaamo
19.02.2026

Sonja Aaltonen
toimistosihteeri

Tiedoksianto asianosaiselle

Päätös on annettu asianosaiselle tiedoksi sähköisellä viestillä, joka on lähetetty
19.2.2026

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty Hollolan asianhallintajärjestelmässä

Muutoksenhakukielto

§46

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

- vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)
- virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)
- etuosto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)
- oppilaan arviointia (Perusopetuslaki 22 ja 42 c §).

Riita-asia käsitellään käräjäoikeudessa.